

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM POLICAJNÉHO ZBORU
národná kriminálna agentúra

SPRÁVA O STAVE VYŠETROVANIA
NA ÚSEKU EXTRÉMIZMU
ZA ROK 2020

Bratislava február 2020

OBSAH

Úvod	3
1. Vybrané štatistické ukazovatele trestných spisov vedených na národnej kriminálnej agentúre pre trestné činy extrémizmu za rok 2020	4
1.1. Celkový počet trestných spisov (nápad)	4
1.2. Začaté trestné stíhanie	5
1.3. Ukončené trestné spisy	6
1.4. Vznesené obvinenia	7
2. Analýza problematiky vyšetrovania trestných činov extrémizmu	10
2.1. Celková situácia na úseku extrémizmu, porovnanie rokov 2020 a 2019	10
2.2. Štruktúra trestných činov extrémizmu	12
2.3. Ciele útokov	14
2.4. Prehľad o obvinených osobách	16
2.5. Modus operandi (spôsob spáchania)	18
3. Plnenie úloh národnou kriminálnou agentúrou ako gestorom na úseku boja proti extrémizmu	21

Úvod

Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru (ďalej len „národná kriminálna agentúra“) je organizačnou zložkou Prezídia Policajného zboru, ktorá je na úseku extrémizmu zameraná predovšetkým na odhaľovanie a vyšetrovanie tohto druhu trestnej činnosti.

Súčasne plní úlohu gestora boja proti extrémizmu v rámci štruktúry Policajného zboru, aj Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, a to na národnej úrovni, ako aj vo vzťahu k zahraničiu. Na tento účel sleduje vývoj bezpečnostnej situácie v oblasti boja proti extrémizmu a realizuje výmenu informácií s domácimi aj zahraničnými partnermi.

Správa o stave vyšetrovania na úseku extrémizmu za rok 2020 obsahuje komplexné hodnotenie činnosti národnej kriminálnej agentúry a celkového stavu v oblasti boja proti extrémizmu v roku 2020, včítane údajov o trestných konaniach vedených pre trestné činy extrémizmu v roku 2020, analýzy týchto údajov a ich porovnania s predchádzajúcim obdobím.

Štatistické údaje o trestných konaniach vychádzajú z interných štatistík národnej kriminálnej agentúry vedených podľa potrieb národnej kriminálnej agentúry a predstavujú

- počty trestných spisov a v nich vydaných rozhodnutí v danom kalendárnom roku,
- počty trestných činov extrémizmu, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie v danom kalendárnom roku,
- počty osôb obvinených pre trestné činy extrémizmu v danom kalendárnom roku.

Na zaradenie trestného činu extrémizmu do štatistiky za daný kalendárny rok nemá vplyv dátum spáchania skutku.

1. Vybrané štatistické ukazovatele trestných spisov vedených na národnej kriminálnej agentúre pre trestné činy extrémizmu za rok 2020

	2020
Celkový počet trestných vecí	385
Nápad trestných vecí v roku 2020	218
Prešlo z roku 2019	159
Obnovené	8
Začatie trestného stíhania	140
Celkový počet ukončených vecí	241
pred začatím trestného stíhania - celkom	103
- odovzdané podľa § 197 ods. 1 písm. a) alebo b) TP	27
- odložené podľa § 197 ods. 1 písm. c) TP	1
- odmietnuté podľa § 197 ods. 1 písm. d) TP	67
- inak vybavené	8
po začatí trestného stíhania - celkom	138
- návrh na podanie obžaloby	15
- návrh na konanie o dohode o vine a treste	39
- postúpenie vecí podľa § 214 TP	22
- zastavenie trestného stíhania podľa § 215 TP	19
- podmiennečné zastavenie TS podľa § 216 TP	1
- prerušenie trestného stíhania podľa § 228 TP	31
- inak vybavené	11
Počet obvinených osôb	87

1.1 Celkový počet trestných vecí (nápad)

V roku 2020 národná kriminálna agentúra celkovo konala v **385** trestných veciach týkajúcich sa **trestných činov extrémizmu** podľa § 140a Trestného zákona.

Z celkového počtu 385 trestných vecí bolo **218** trestných vecí prijatých do vyšetrovania v roku 2020 (nápad), **159** neukončených vecí prešlo z minulého obdobia a **8** trestných vecí z minulého obdobia, ktoré boli k 1. januáru 2020 vedené ako ukončené, boli v roku 2020 obnovené. Z obnovených vecí bola jedna obnovená z dôvodu pokračovania v trestnom stíhaní,

dve boli obnovené z dôvodu zrušenia uznesenia o odmietnutí veci, jedna z dôvodu zrušenia uznesenia o odovzdaní veci na prejednanie priestupku, jedna z dôvodu zrušenia uznesenia o zastavení trestného stíhania, dve z dôvodu vrátenia návrhu na podanie obžaloby a jedna z dôvodu vrátenia návrhu na konanie o dohode o vine a treste.

1.2 Začaté trestné stíhania

V roku 2020 bolo začaté trestné stíhanie pre trestné činy extrémizmu v **140** prípadoch.

Pokiaľ ide o štruktúru trestných činov v konaniach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, z hľadiska druhu trestného činu extrémizmu, v roku 2020 bolo zaznamenaných **najviac** trestných činov **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona, ktorých bolo 51. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim trestným činom bol trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona, v počte 41 prípadov. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim trestným činom bol trestný čin **prechovávanie extrémistického materiálu podľa § 422c** Trestného zákona, v počte 34 prípadov.

Na približne rovnakej úrovni početnosti sú trestné činy hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona s 25 prípadmi, popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona s 21 prípadmi, spáchaných z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) Trestného zákona, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie s 20 prípadmi a trestné činy podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi podľa § 424 Trestného zákona s 19 prípadmi.

Prehľad trestných činov extrémizmu podľa právnej kvalifikácie

§	Právna kvalifikácia skutku podľa Trestného zákona									
	421	422	422a	422b	422c	422d	423	424	424a	140 písm. e)
počet	3	41	5	51	34	21	25	19	0	20

Pozn. V rámci jedného trestného konania bolo začaté trestné stíhanie aj pre viac trestných činov

Ostatné trestné činy extrémizmu tradične nie sú významne zastúpené, resp. sa vôbec nevyskytli. Pri trestných činoch výroby extrémistického materiálu podľa § 422a Trestného zákona išlo o päť prípadov, pri trestnom čine založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona o tri prípady a pre trestný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a Trestného zákona nebolo v roku 2020 začaté trestné stíhanie ani v jednom prípade.

1.3 Ukončené trestné spisy

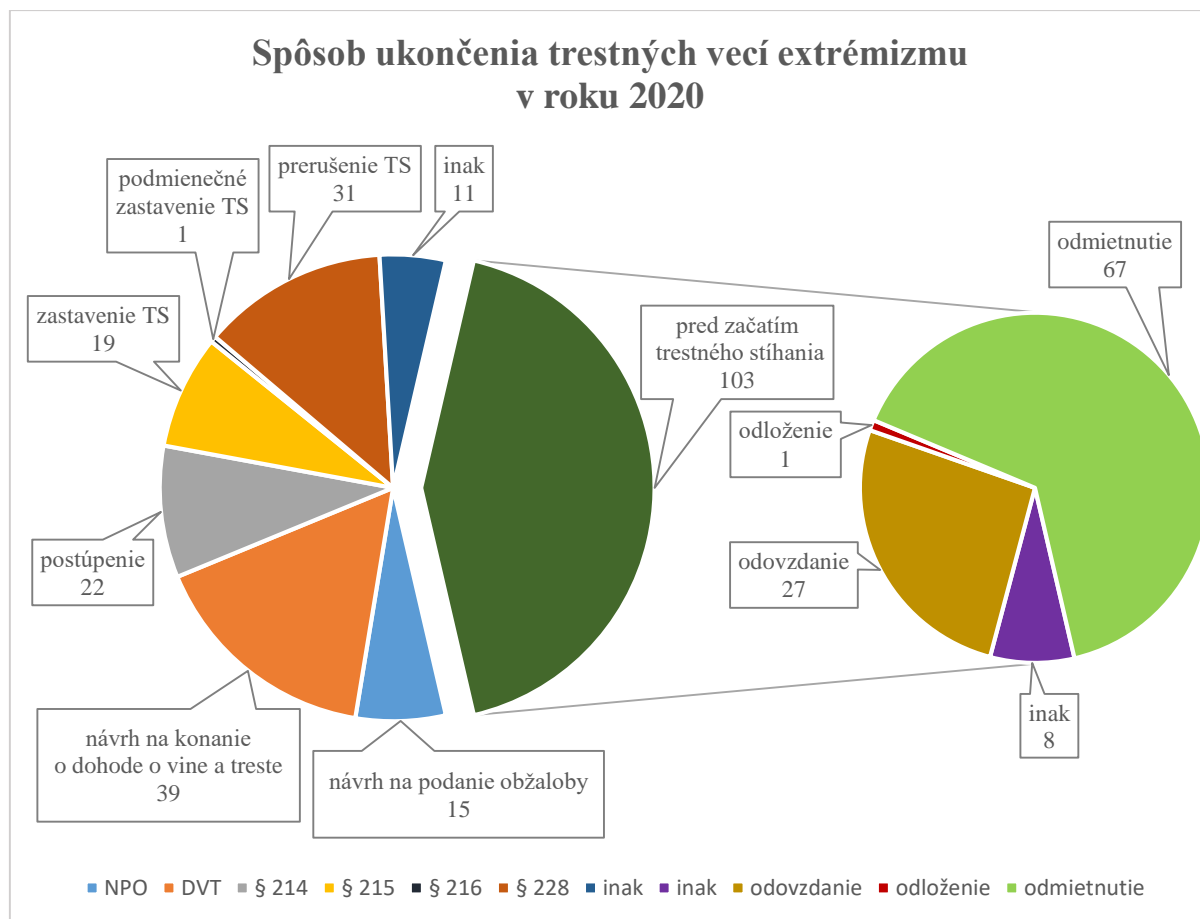
V roku 2020 národná kriminálna agentúra celkovo ukončila **241** trestných vecí týkajúcich sa extrémistickej trestnej činnosti.

Vo vzťahu k trestným činom **extrémizmu** bolo pred začatím trestného stíhania ukončených **103** prípadov. Najčastejšie bolo rozhodnuté o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, a to v **67** prípadoch. V **27** prípadoch bola vec odovzdaná na prejednanie priestupku podľa § 197 ods. 1 písm. a) a **jedna** vec odložená podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Iným spôsobom bolo pred začatím trestného stíhania vybavených **8** vecí, z nich postúpením inému orgánu činnému v trestnom konaní mimo národnej kriminálnej agentúry bolo ukončených **5** vecí a **3** veci boli ukončené z iných administratívnych dôvodov.

Po začatí trestného stíhania bolo ukončených **138** prípadov týkajúcich sa trestných činov extrémizmu, z nich bolo deväť ukončených po vrátení veci prokurátorom. Návrhom na podanie obžaloby podľa § 209 ods. 1 Trestného poriadku bolo skončených **15** trestných vecí, návrhom na konanie o dohode o vine a treste podľa § 232 Trestného poriadku **39** vecí, postúpením na prejednanie priestupku podľa § 214 Trestného poriadku **22** vecí a podmieneným zastavením trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku **1** vec.

Trestné stíhanie pre trestné činy extrémizmu bolo v roku 2020 v **19** prípadoch zastavené podľa § 215 Trestného poriadku a v **31** prípadoch prerušené podľa § 228 Trestného poriadku.

Iným spôsobom bolo po začatí trestného stíhania vybavených **11** vecí, z nich spojením vecí podľa § 21 ods. 3 Trestného poriadku (per analogiam) bola ukončená **1** vec, postúpením inému orgánu činnému v trestnom konaní mimo národnej kriminálnej agentúry **9** vecí a z iných administratívnych dôvodov **1** vec.

1.4 Vznesené obvinenia

V roku 2020 národná kriminálna agentúra celkovo vznesla obvinenie **87** osobám za **103** skutkov napĺňajúcich znaky niektorého, alebo viacerých trestných činov extrémizmu. Z nich väzobne boli stíhané **4** osoby. Jednej osobe bolo vznesené obvinenie **dvakrát**, táto osoba je v prehľade započítaná iba raz.

V predchádzajúcom období nebolo ukončených 35 trestných vecí, v ktorých bolo vznesené obvinenie 43 fyzickým osobám a 1 právnickej osobe. V roku 2020 boli obnovené

3 trestné veci ukončené v roku 2019, v ktorých bolo v predchádzajúcom období vznesené obvinenie 3 osobám.

V roku 2020 bolo **najčastejšie** vznesené obvinenie za trestný čin **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona, a to 39 osobám, za trestný čin **prechovávanía extrémistického materiálu podľa § 422c** Trestného zákona bolo vznesené obvinenie 30 osobám a za trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona 27 osobám.

Štruktúra počtu obvinených podľa spáchaného trestného činu

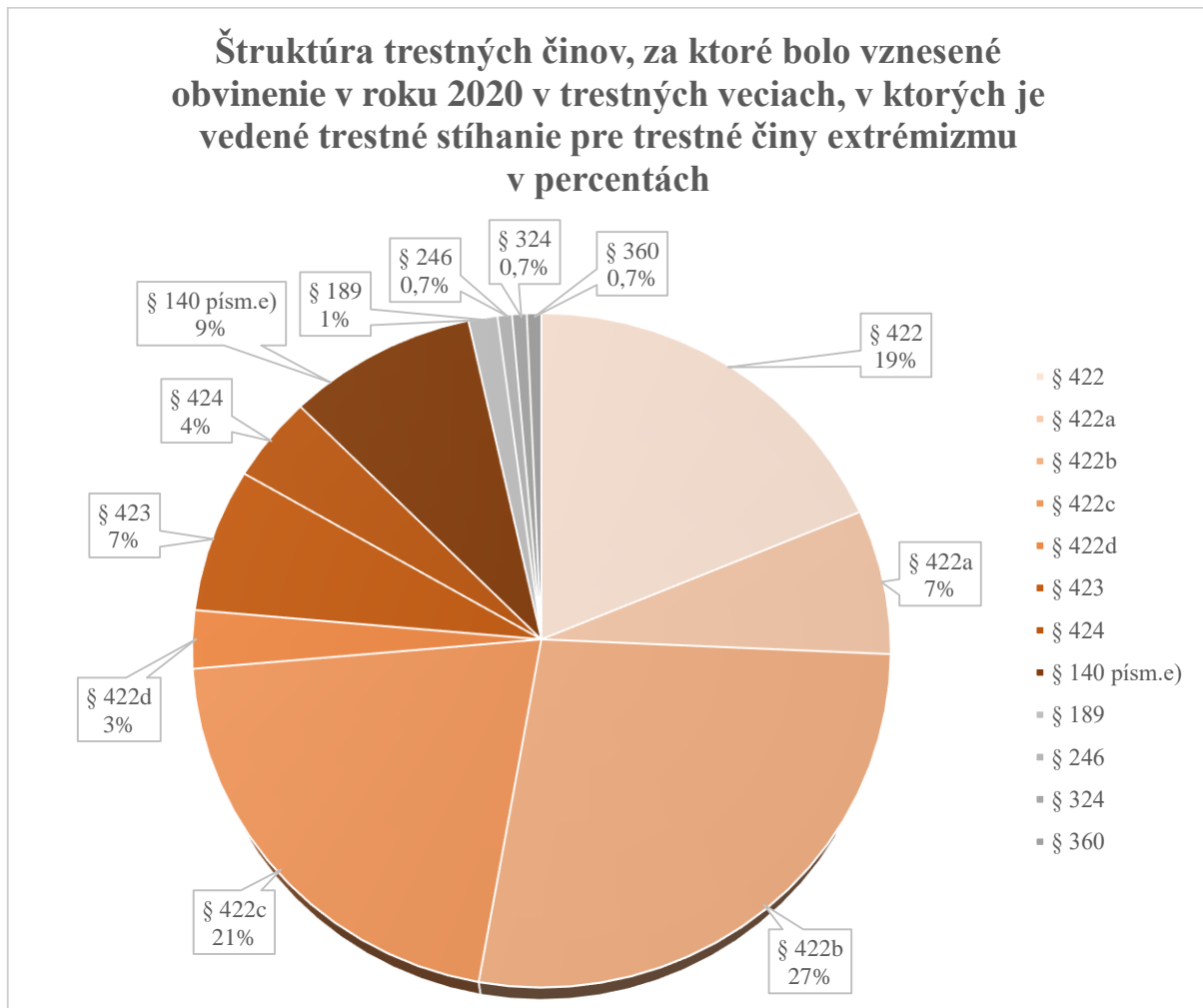
§	Právna kvalifikácia skutku podľa Trestného zákona									
	421	422	422a	422b	422c	422d	423	424	424a	140 písm. e)
počet* obvinených	0	27	10	39	30	4	10	6	0	12
§	189			246			324			360
počet* obvinených	2			1			1			1

* Jednotlivým obvineným osobám bolo vznesené obvinenie aj pre viacero trestných činov

Za trestné činy spáchané z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) Trestného zákona, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie, bolo v roku 2020 vznesené obvinenie 12 osobám. Rovnakému počtu, 10 osobám, bolo vznesené obvinenie za trestné činy výroby extrémistických materiálov podľa § 422a Trestného zákona a hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona. Šiestim osobám bolo vznesené obvinenie za trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi podľa § 424 Trestného zákona a štyrom za trestný čin popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona. Za ostatné trestné činy extrémizmu nebolo v hodnotenom období vznesené obvinenie žiadnej osobe.

V prípadoch, keď bolo vedené trestné stíhanie proti konkrétnej osobe (osobám) **v spoločnom konaní** pre trestné činy extrémizmu a iné trestné činy, bolo vznesené obvinenie **aj za iné trestné činy**, a to dvom osobám za trestný čin vydierania podľa § 189 Trestného zákona a po jednej osobe za trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 246 Trestného

zákona, trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 324 Trestného zákona a trestný čin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona.

Národná kriminálna agentúra v hodnotenom období nevedla trestné stíhanie voči žiadnej osobe, ktorá by trestnú činnosť spáchala ako člen organizovanej skupiny, zločineckej skupiny, teroristickej skupiny alebo extrémistickej skupiny.

2. Analýza problematiky vyšetovania trestných činov extrémizmu

2.1 Celková situácia na úseku extrémizmu, porovnanie rokov 2020 a 2019

V oblasti boja proti extrémizmu bol v roku 2020 vo všeobecnosti zaznamenaný nárast prejavov extrémizmu. Vo veľkej miere k tomu prispela pandémia COVID-19. Spočiatku v dôsledku šírenia dezinformácií predovšetkým na sociálnych sieťach o pôvode vírusu SARS-CoV-2, príčinách vypuknutia pandémie, spôsoboch šírenia vírusu a jeho využitia ako biologickej zbrane, boli nenávistné prejavy smerované najmä proti Židom, neskôr aj proti konkrétnym jednotlivcom, Georgeovi Sorosovi, či Billovi Gatesovi. Neskoršie modifikácie týchto dezinformácií pracovali s teóriami o vyhladení bielej rasy, alebo konkrétnych národov, medzi ktoré mali patriť Slováci, resp. o znížení populácie, a to prostredníctvom očkovania proti koronavírusu, alebo čipov, ktoré majú byť vložené do tela spolu s očkovacou látkou. Tieto myšlienky, spolu s rastúcim odporom obyvateľstva proti opatreniam štátu na boj proti šíreniu koronavírusu, boli a naďalej sú v podmienkach SR využívané rôznymi subjektami s extrémistickým zmysľaním na cielenie svojich nenávisných prejavov najmä proti Rómom, Židom, v menšej miere aj proti migrantom. Okrem toho boli naďalej prítomné aj dovtedy štandardné prejavy extrémizmu, v kybernetickom priestore aj mimo neho, bez väzby na pandémiu COVID-19.

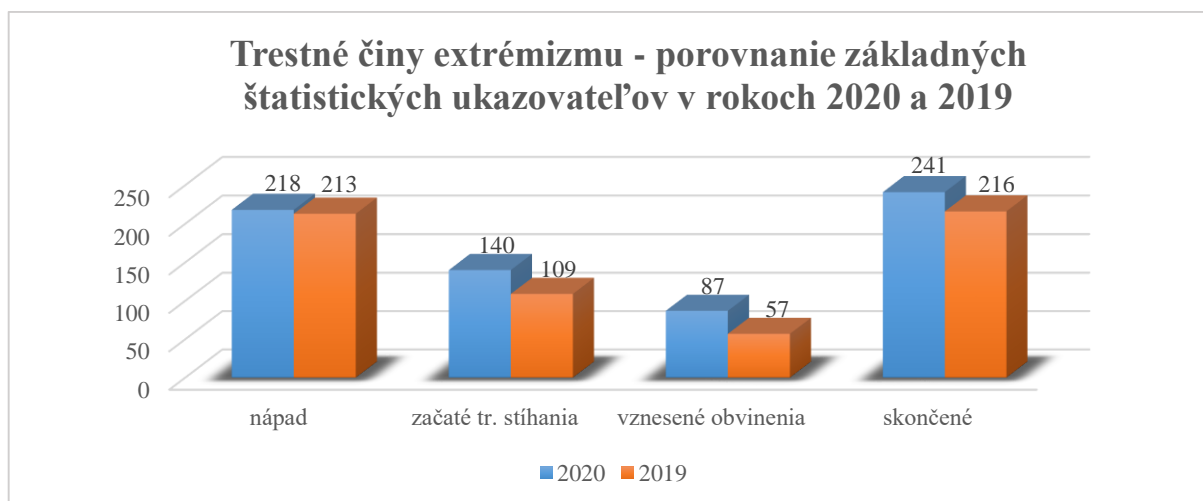
V roku 2020 bola v dôsledku výraznej polarizácie spoločnosti v rámci témy pandémie COVID-19 v spoločnosti obzvlášť viditeľná znížená miera tolerancie k nenávisným prejavom ako takým, či už išlo o prejavy extrémizmu, ktoré boli trestnými činmi extrémizmu alebo priestupkami extrémizmu, alebo boli inými trestnými činmi alebo priestupkami, resp. ani nešlo o protiprávne konanie. Táto skutočnosť sa odrazila v relatívne vysokom počte podnetov od verejnosti a ďalších subjektov.

Pretrvávajúci trend uzatvárania sa páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti do skupín bez možnosti voľného prístupu tretích osôb, tak v kybernetickom priestore, ako aj mimo neho, ako aj opatrenia prevádzkovateľov sociálnych sietí na ochranu osobných údajov, sťažovali prístup policajtom národnej kriminálnej agentúry k informáciám potrebným na účely odhaľovania tejto trestnej činnosti. Preto bolo potrebné hľadať a využívať nové spôsoby a nástroje na vyhľadávanie a dokumentovanie dôkazov o trestnej činnosti extrémizmu.

V roku 2020 možno oproti roku 2019 na úseku boja proti extrémizmu konštatovať **mierny nárast nápadu trestných vecí, výrazný nárast počtu začatých trestných stíhaní, aj počtu obvinených osôb.** Taktiež bolo **výrazne viac trestných vecí ukončených.** V dôsledku

toho došlo tiež k **zníženiu rozpracovanosti** a do roku 2021 prešlo o viac ako tretinu menej trestných vecí ako prešlo z roku 2019 do roku 2020. V porovnaní s rokom 2019 došlo v roku 2020 k **výraznej zmene štruktúry** trestných činov extrémizmu, čo do druhu trestných činov, aj spôsobov ich spáchania.

Národná kriminálna agentúra v roku 2020 prijala do vyšetrovania **218** trestných vecí v súvislosti s trestnými činmi extrémizmu, o ktorých bolo konané v 221 vyšetrovacích spisoch, zatiaľ čo v roku 2019 ich bolo **213**. Celkom viedla v roku 2020 vyšetrovanie pre trestné činy extrémizmu v **385** trestných veciach v 388 vyšetrovacích spisoch, oproti **334** trestným veciam v roku 2019. V roku 2020 bolo začaté trestné stíhanie v **140** z týchto trestných vecí, kým v roku 2019 ich bolo **109**, obvinenie bolo vznesené **87** osobám oproti **57** osobám obvineným v roku 2019, a v **241** trestných veciach bolo vyšetrovanie ukončené, kým v roku 2019 ich bolo ukončených **216**.

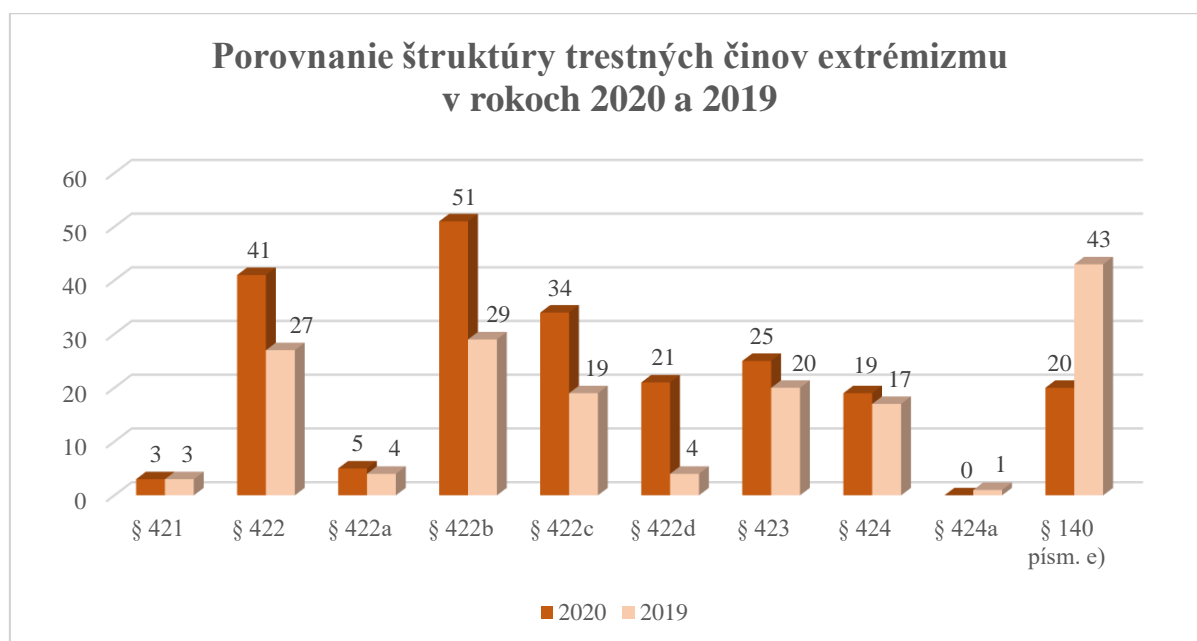
V počte páchatel'ov postavených pred súd je bilancia rokov **2019 a 2020 vyrovnaná**. V roku **2020** bolo predložených 15 návrhov na podanie obžaloby na **22 páchatel'ov**, z toho na 21 fyzických osôb a jednu právnickú osobu, a 39 návrhov na dohodu o vine a treste vo vzťahu k **42 páchatel'om**. Oproti tomu v roku **2019** išlo o 21 návrhov na podanie obžaloby na **24 páchatel'ov** a 39 návrhov na dohodu o vine a treste vo vzťahu k **43 páchatel'om**.

2.2 Štruktúra trestných činov extrémizmu

Pokiaľ ide o štruktúru trestných činov extrémizmu z hľadiska **druhu trestného činu**, pre ktoré bolo v roku 2020 začaté trestné stíhanie, **najviac** bolo zaznamenaných trestných činov **rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b** Trestného zákona. Išlo o 51 trestných činov, čo oproti minulému roku, keď ich bolo zaznamenaných 29, predstavuje nárast až o 76 %.

Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim trestným činom bol trestný čin **prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422** Trestného zákona so 41 prípadmi (nárast o 52%) a tretí najčastejšie sa vyskytujúci trestný čin bol trestný čin **prechovávanía extrémistického materiálu podľa § 422c** Trestného zákona s 34 prípadmi (nárast o 79 %).

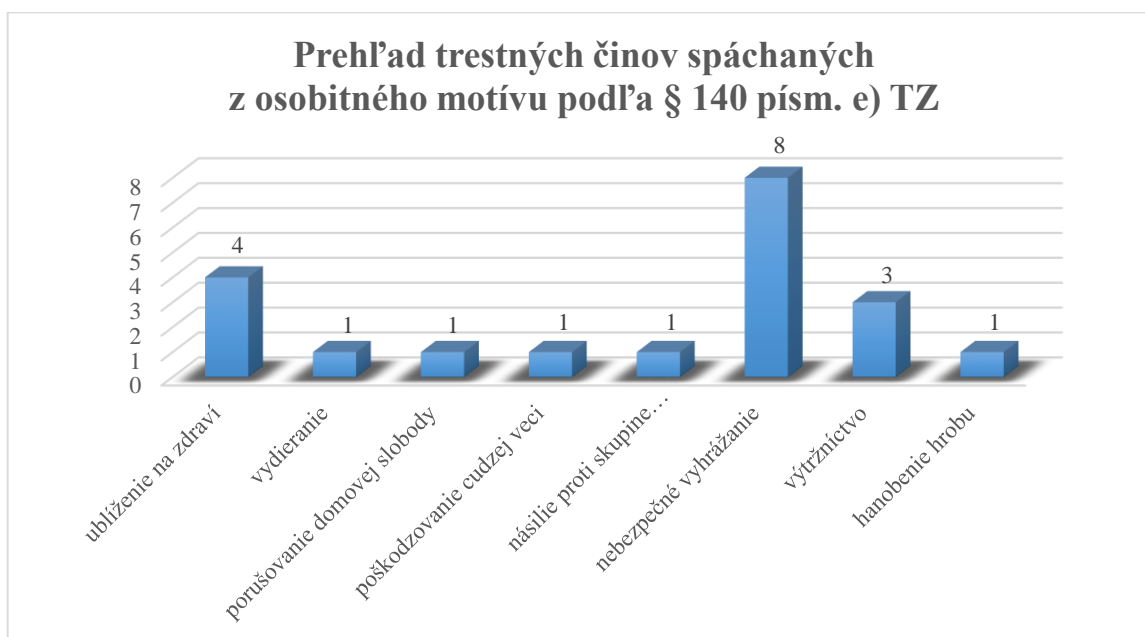
Trestné činy spáchané z **osobitného motívu podľa § 140 písm. e)** Trestného zákona, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie, sa v minulých obdobiach vždy vyskytovali medzi tromi najčastejšie sa objavujúcimi trestnými činmi extrémizmu. V roku 2020, keď ich bolo 20, došlo k výraznému poklesu o 53 % oproti roku 2019.

V porovnaní s rokom 2019 došlo v roku 2020 k výraznému, viac ako 4-násobnému nárastu, pri trestnom čine popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona (zo 4 na 21). Pri trestnom čine hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona došlo k nárastu o 25 % (z 20 na 25), pri trestnom čine výroby extrémistického materiálu podľa § 422a Trestného zákona k nárastu o 25 % (zo 4 na 5) pri trestnom čine podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona k nárastu o 12 % (zo 17 na 19).

Pri trestnom čine založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona k zmene oproti roku 2019 nedošlo a pre trestný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a Trestného zákona nebolo v roku 2020 začaté trestné stíhanie ani v jednom prípade.

Výrazné zníženie počtu trestných činov spáchaných z **osobitného motívu** podľa § 140 písm. e) Trestného zákona možno pripísať opatreniam na zamedzenie šírenia pandémie COVID-19, najmä obmedzeniu možnosti osobného styku osôb na verejnosti, osobitne zatvoreniu reštauračných a iných zariadení. Vzhľadom na povahu týchto trestných činov sú tieto páchané predovšetkým na verejnosti a pri osobnom kontakte páchatel'a a obeť. V roku 2020 najčastejšie išlo o trestné činy nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona (8 prípadov), ublíženia na zdraví podľa § 156 Trestného zákona (4 prípady) a výtržníctva podľa § 364 Trestného zákona (3 prípady).

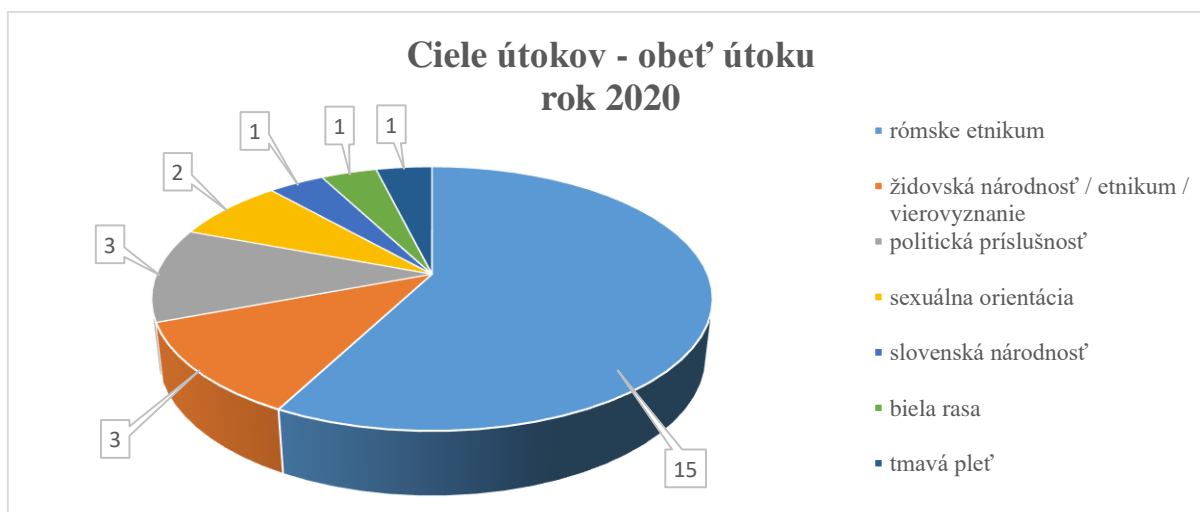

Pokiaľ ide o **extrémistickú orientáciu**, aj v roku 2020 sa takmer výlučne vyskytovali prejavy pravicového extrémizmu, prípady ľavicového extrémizmu boli zaznamenané tri.

2.3 Ciele útokov

Trestné činy extrémizmu charakterizuje skutočnosť, že **útoky** sú najčastejšie **namierené** proti určitej osobe alebo proti neurčitému okruhu osôb pre ich príslušnosť ku konkrétnej skupine osôb, charakteristickej individuálne neovplyvniteľnými faktormi, ako sú napríklad rasa, národ, farba pleti, sexuálna orientácia, alebo individuálne ovplyvniteľnými faktormi, ako sú napríklad politické presvedčenie, či náboženské vyznanie.

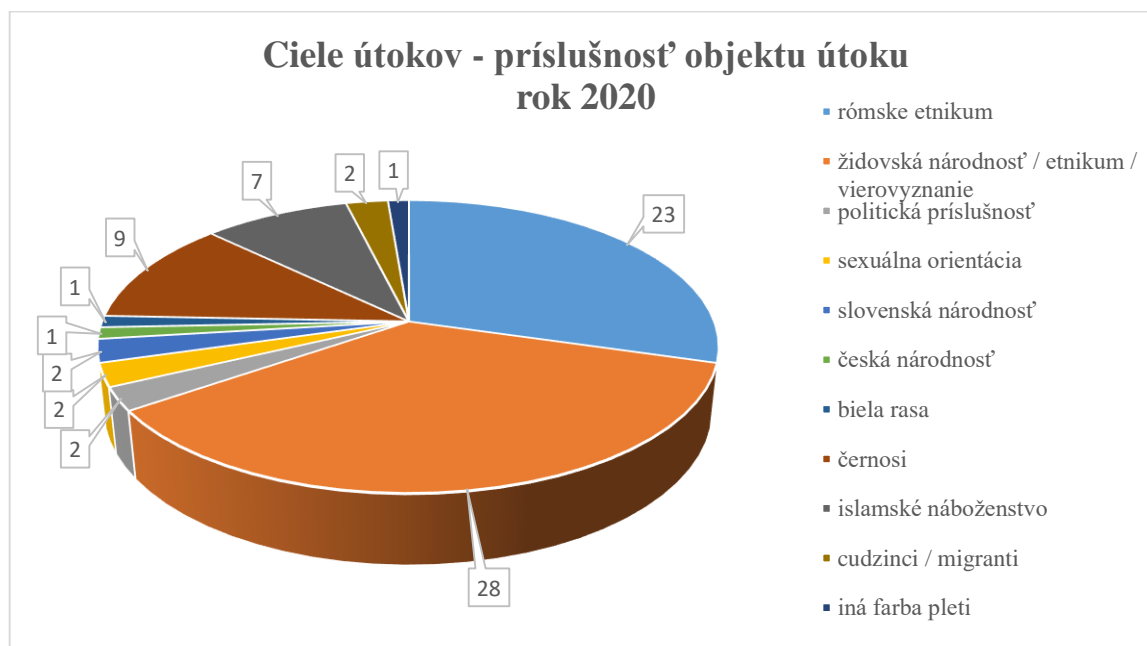
Podľa tohto kritéria bolo zaznamenaných vo veciach za rok 2020, v ktorých bolo možné identifikovať konkrétnu obeť útoku, najviac útokov proti osobám, ktoré patria k rómskemu etniku (15 osôb). Útoky pre príslušnosť k židovskému etniku boli namierené proti dvom fyzickým osobám a jednej právnickej osobe, útoky pre politickú príslušnosť proti trom osobám, útoky pre sexuálnu orientáciu proti dvom osobám a útoky pre príslušnosť k slovenskej národnosti, pre príslušnosť k bielej rase a pre tmavú pleť zhodne proti jednej osobe.

Nie vždy možno pri trestnom čine identifikovať konkrétneho poškodeného. Pri hodnotení cielenia extrémistických útokov vo všeobecnosti, teda aj proti konkrétnej osobe (poškodenému) aj proti neurčitému okruhu osôb, možno konštatovať, že v trestných veciach,

v ktorých bolo v roku 2020 začaté trestné stíhanie, aj v ktorých bolo vznesené obvinenie, bolo najviac útokov proti židovskému etniku, a to 28. Pre útoky proti príslušnosti k rómskemu etniku bolo vedené konanie v 23 trestných veciach. Významný počet útokov bol zaznamenaný aj proti černochoch (9) a proti moslimom a pre príslušnosť k islamu (7). Pre príslušnosť k slovenskej národnosti, pre politické presvedčenie, sexuálnu orientáciu a proti cudzincom / migrantom boli namierené útoky vyšetrowané zhodne v dvoch trestných veciach a pre príslušnosť k českej národnosti, bielej rase a proti osobám inej farby pleti všeobecne boli namierené útoky vyšetrowané zhodne v jednej trestnej veci. Ak boli v danej trestnej veci viaceré konkrétne poškodené osoby z jednej kategórie, v tomto členení sú započítané len raz.

Ak teda páchatel' smeruje útok proti konkrétnej osobe, pričom častokrát ide o prípad osobného stretu páchatel'a s obeťou trestného činu extrémizmu, jednoznačne prevažujú útoky proti rómskemu etniku, pričom útoky proti židovskému etniku nie sú významne zastúpené. Ak sa však berú do úvahy aj útoky nenamierené proti konkrétnym osobám, ktoré sa v prevažnej miere odohrávajú v kybernetickom priestore, počet protižidovských útokov je výrazne vyšší, pričom v roku 2020 bol vyšší aj ako počet protirómskych útokov.

Tento trend možno pripísať skutočnosti, že prejavy extrémizmu mimo internetu sú skôr dôsledkom napätia medzi majoritnou časťou obyvateľ'stva a menšinovým rómskym etnikom v rámci Slovenska, ktoré je okrem iného spôsobené a podporované myšlienkami o neschopnosti rómskeho etnika ako homogénnej skupiny prispôbiť sa bežným spoločenským normám.

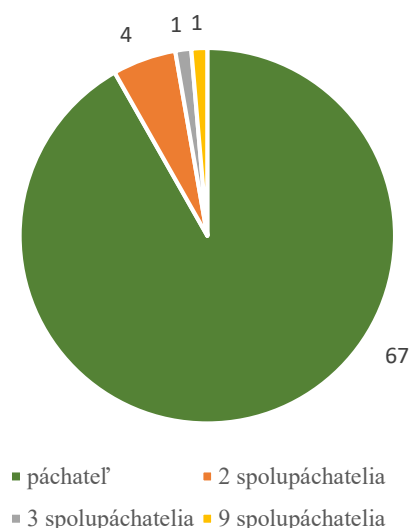
Oproti tomu prejavy extrémizmu na internete sú skôr výsledkom šírenia celosvetových extrémistických myšlienok založených na historických predsudkoch a hľadani zástupných príčin negatívnych spoločenských javov, pričom sa stávajú prostriedkom na vyjadrenie frustrácie, hnevu a nespokojnosti páchatel'a so spoločenskou situáciou.

2.4 Prehľad o obvinených osobách

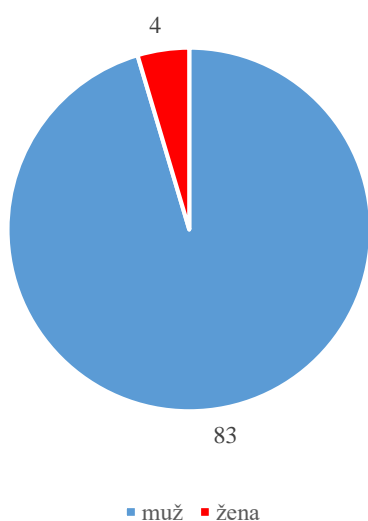
Pokiaľ ide o **charakteristiku obvinených**, ktorí boli obvinení z jedného alebo viacerých trestných činov extrémizmu v roku 2020, prevažne bola extrémistická trestná činnosť páchaná jednotlivcami, a to v 67 prípadoch, v štyroch prípadoch išlo o spolupáchateľstvo dvoch obvinených, v jednom prípade o spolupáchateľstvo troch obvinených a v jednom prípade o spolupáchateľstvo deviatich obvinených.

Páchateľmi boli v prevažnej väčšine muži, iba v štyroch prípadoch ženy.

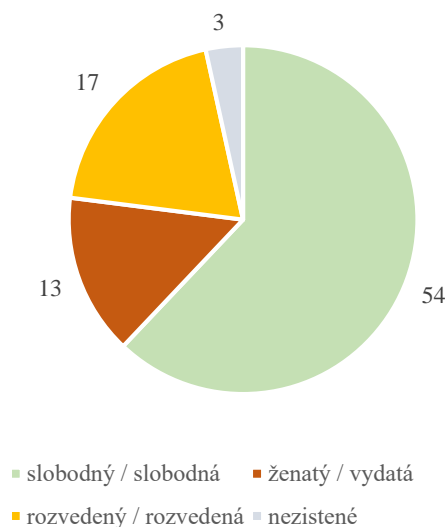
Vyšetrovacie spisy podľa počtu páchatel'ov

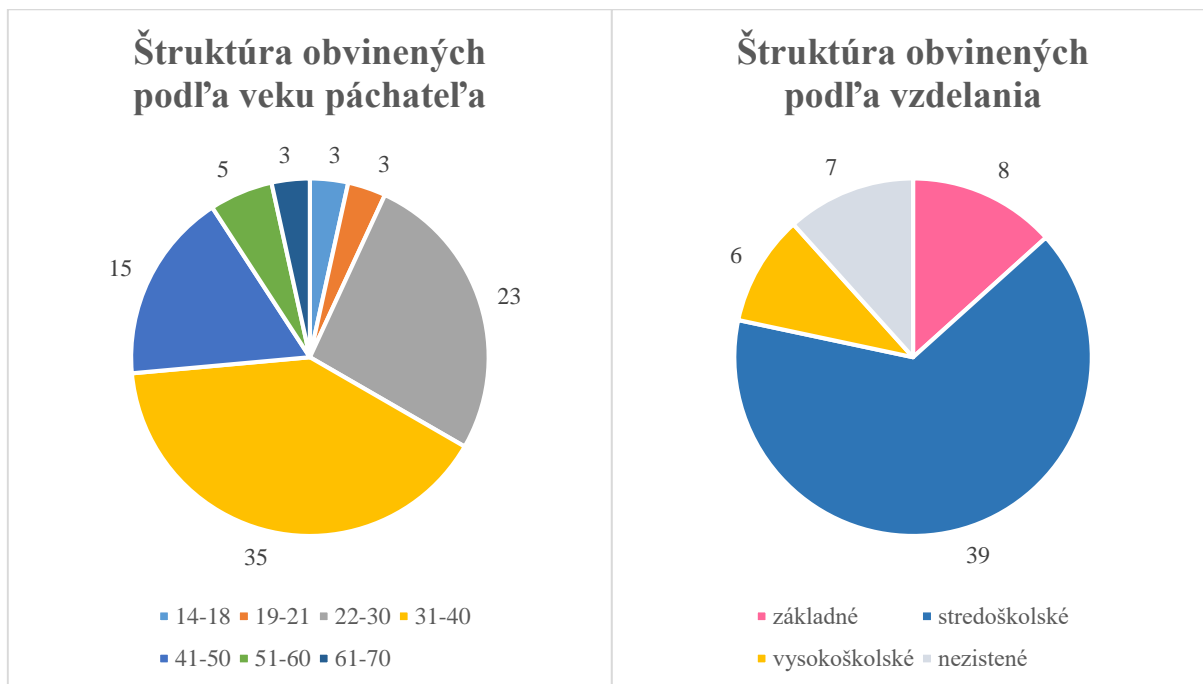
Štruktúra obvinených podľa pohlavia

Štruktúra obvinených podľa rodinného stavu

Najviac páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti je slobodných a sú vo veku 20 až 50 rokov.

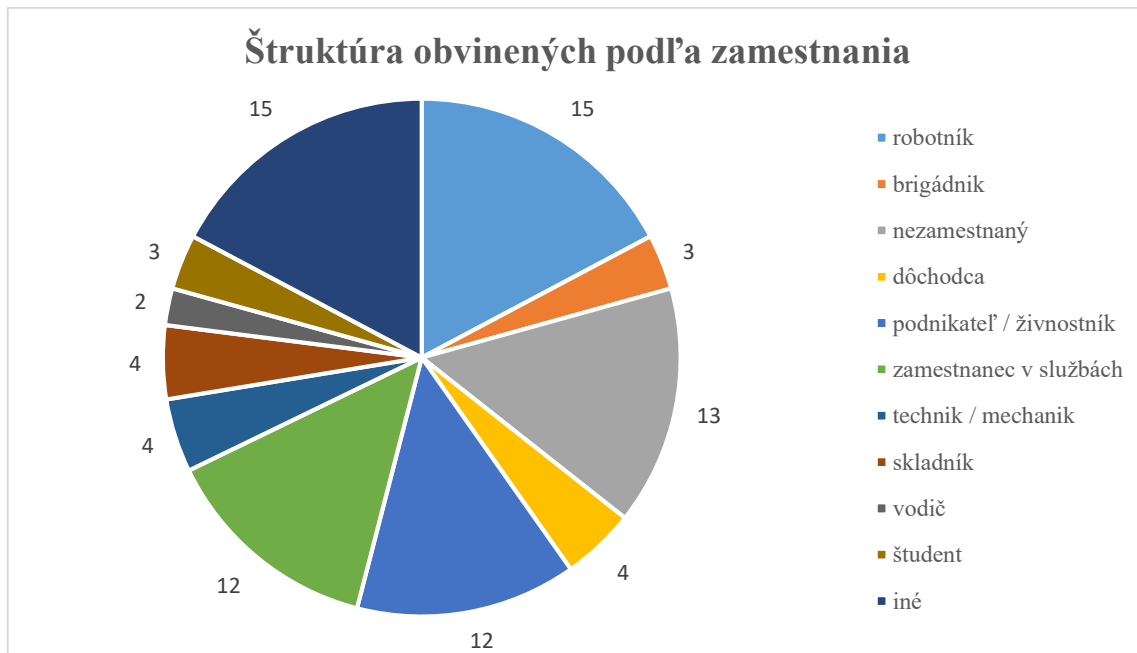

Trestné činy extrémizmu sú páchané rovnako páchatel'mi, ktorí neboli v minulosti trestaní za žiadnu trestnú činnosť (39), ako aj páchatel'mi, ktorí v minulosti trestaní boli (40). Zvyšuje sa počet páchatel'ov extrémistickej trestnej činnosti, ktorí už boli za takúto trestnú činnosť v minulosti potrestaní (7).

V jednom prípade išlo o obvineného v minulosti trestaného za inú než extrémistickú trestnú činnosť a súčasne v minulosti vyšetrovaného za trestný čin extrémizmu, za ktorý je v súčasnosti obžalovaný.

Najčastejšie sú páchatel'mi extrémistickej trestnej činnosti robotníci a nezamestnaní, ako aj zamestnanci v službách ako kuchári, predavači, či záhradníci, a tiež živnostníci a podnikatelia.

Typickým páchatelom extrémistickej trestnej činnosti je teda slobodný muž so stredoškolským vzdelaním vo veku 31 až 40 rokov, ktorý v zamestnaní vykonáva prácu nevyžadujúcu vysokú odbornosť.

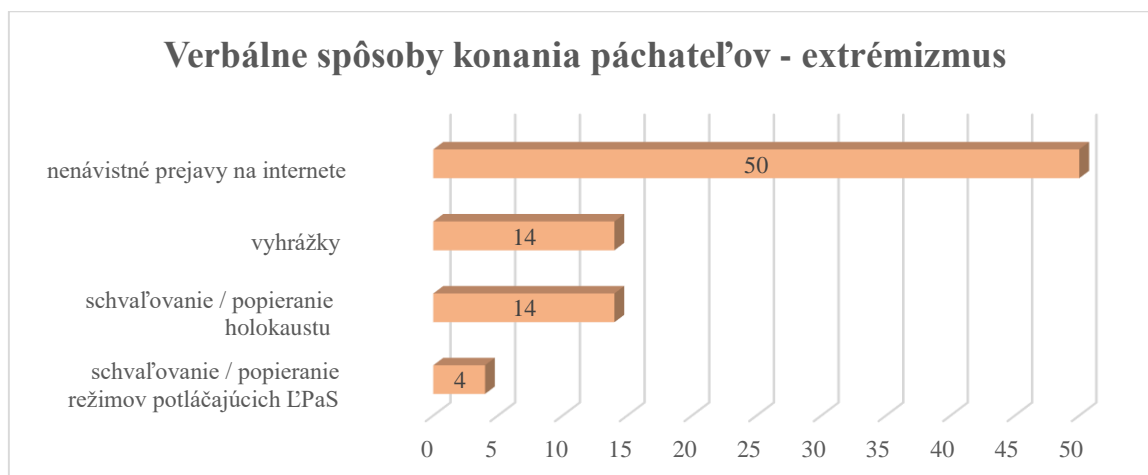
2.5 Modus operandi (spôsob spáchania)

Zo spôsobov, ktorými boli spáchané **trestné činy extrémizmu**, pre ktoré bolo v roku 2020 začaté trestné stíhanie, sa najčastejšie vyskytujú prípady nenávisťných prejavov z dôvodu príslušnosti k národu, rase, či presvedčeniu (50 prípadov), rozširovania extrémistických materiálov (32 prípadov) a prechovávanía extrémistických materiálov (32 prípadov).

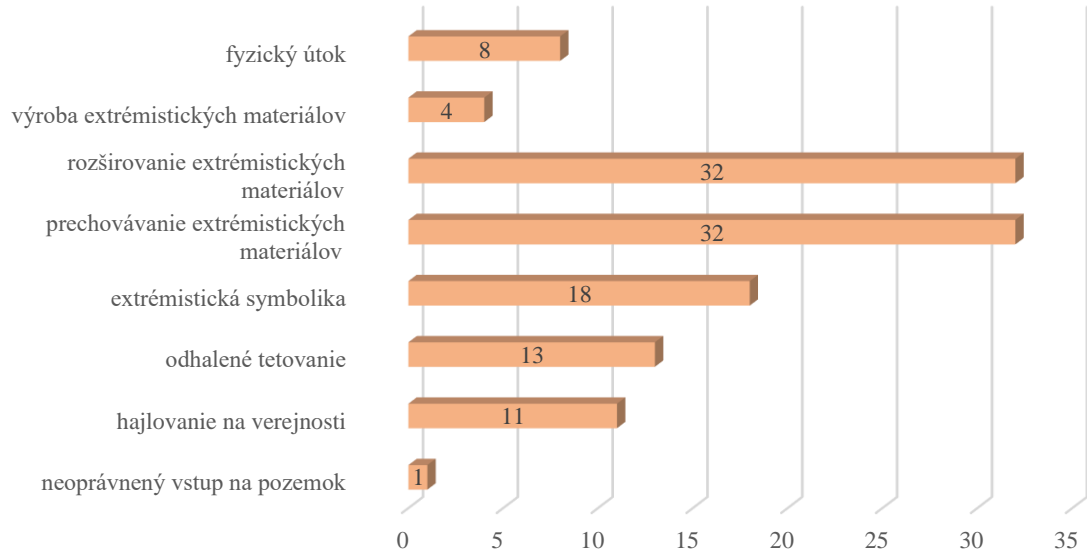
V trestných stíhaniach začatých národnou kriminálnou agentúrou v roku 2020 bolo 101 konaní spáchaných prostredníctvom internetu a e-mailu, najmä prostredníctvom sociálnych sietí vo forme príspevkov a komentárov k príspevkom, čo je viac ako dvojnásobný nárast oproti roku 2019, kedy bolo 41 takýchto prípadov. Na verejnosti bolo spáchaných 64 extrémistických prejavov. V jednotlivých trestných veciach je vedené trestné stíhanie aj pre viaceré skutky spáchané rôznym spôsobom.

Spôsoby spáchania trestných činov extrémizmu	na internete	na verejnosti	spolu
Nenávistné prejavy	35	15	50
Schvaľovanie, popieranie holokaustu	14	0	14
Schvaľovanie, popieranie režimov potláčajúcich ľudské práva a slobody	3	1	4
Vyhrážky smrťou, ublížením na zdraví	7	7	14
Fyzický útok	-	8	8
Extrémistické heslá, symboly	11	7	18
Odhalené tetovanie	3	10	13
Hajlovanie	0	11	11
Rozširovanie extrémistických materiálov	28	4	32
Neoprávnený vstup na pozemok	-	1	1
Spolu	101	64	165
Výroba extrémistických materiálov	-	-	4
Prechovávanie extrémistických materiálov	-	-	32
Spolu	-	-	201

Verbálnych prejavov extrémizmu, ako sú textové príspevky na sociálnych sieťach, či vyhrážky, bolo v roku 2020 zaznamenaných 81. Neverbálnych prejavov, medzi ktoré možno zaradiť používanie extrémistickej symboliky, hajlovanie, výrobu, rozširovanie, či prechovávanie extrémistických materiálov, bolo podstatne viac, až 120. Prevala neverbálnych prejavov nad verbálnymi bola zaznamenaná aj v roku 2019, v pomere 69:60. V roku 2020 bol však vyšší počet prejavov v oboch skupinách, aj rozdiel medzi nimi.

Neverbálne spôsoby konania páchatel'ov - extrémizmus

3. Plnenie úloh národnou kriminálnou agentúrou ako gestorom na úseku boja proti extrémizmu

Národná kriminálna agentúra plní úlohy v oblasti odhaľovania trestných činov extrémizmu, vyšetrovania trestných činov extrémizmu, ďalej v oblasti výmeny informácií na úseku extrémizmu v rámci Policajného zboru a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, aj mimo rezortu na národnej aj medzinárodnej úrovni, a tiež ako kontaktný bod pre oblasť extrémizmu v oblasti národnej aj medzinárodnej spolupráce.

Pri plnení **úloh gestora** v oblasti boja proti extrémizmu v rámci Policajného zboru sa národná kriminálna agentúra podieľala na príprave Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024, ktorej zámerom je presadzovať, obhajovať a brániť demokratický právny štát, jeho základné hodnoty a atribúty a apelovať na vytváranie silného demokratického a politického prostredia odmietajúceho nenávistné prejavy národnostnej, rasovej, etnickej, náboženskej alebo inej neznášanlivosti. Koncepcia bola spracovaná v gescii odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky a bola schválená uznesením vlády SR č. 22 z 13. januára 2021.

Spolupráca národnej kriminálnej agentúry s inými subjektmi bola na úseku extrémizmu realizovaná v rámci pracovnej skupiny zriadenej v rámci Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie (VRAX), ktorý bol zriadený ako jeden z výborov Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a patrí do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ako aj v rámci Národnej expertnej skupiny na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu (NES – extrémizmus).

Pokiaľ ide o **medzinárodnú spoluprácu**, národná kriminálna agentúra sa dlhodobo podieľa na činnosti Siete pre zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN - Radicalisation Awareness Network), konkrétne skupiny RAN POL zriadenej pod Európskou Komisiou, ako aj na činnosti Európskej siete expertov pre záležitosti terorizmu (EENeT - European Expert Network on Terrorism Issues), ktorá je nezávislou a neformálnou sieťou zástupcov orgánov presadzovania práva a akademickej obce. V súvislosti s členstvom v týchto platformách boli v priebehu roka 2020 realizované konferencie online formou, zamerané najmä na extrémistické prejavy súvisiace s pandémiou koronavírusu.